

FUNNET: Sjelden dyr kom til overflaten i det prisbelønte internasjonale forskningsprosjektet som Odd Aksel Bergstad ledet. Fra venstre: *Atolla*, *Anoplocastor Cornuta* og *Bathysaurus Ferox*.

FOTO: DAVID SHALE, MAR-ECO

Forskning på dypt vann ga førstepris

Fiskelivet på mange tusen meters dyp er svært interessant – bare det blir formidlet skikkelig. Det har Odd Aksel Bergstad gjort.

EYSTEIN RØSSUM
JUHA ROININEN (foto)

eystein.rossum@bt.no
Brussel

I går kunne den norske fiskebiologen og forskeren sole seg i EU-glansen sammen med de andre vinnerne av årets Descartes-pris. Bergstad vant førsteprisen på 50.000 euro i kategorien «nyskapende forskningsformidling», som leder for det internasjonale forskningsprosjektet MAR-ECO.

Siden 2001 har forskerne i prosjektet, som kommer fra 16 ulike land, gransket livet i ett av vanskeligst tilgjengelige områdene i verden: De store havdypene langs den Midatlantiske ryggen, fra Island til Azorene.

Der er det både mørkt og kaldt, med havdyp på mer enn 4000 meter.

– Men sammensetningen av liv er fascinerende: 70 ulike fiskearter, og 300 arter lenger opp i vannsøylen, sier Bergstad, som arbeider ved Havforskningsinstituttet.

Den stadige vulkanske aktiviteten gjør områdene til noen av de «nyeste» i verden, geologisk sett – og samtidig blant dem forskerne vet minst om.

– Det har vært som å arbeide i

HEDRET: Odd Aksel Bergstad ved Havforskningsinstituttet blei går tildelt EUs Descartes-pris for fremragende forskningsformidling.

Jotunheimen, helt uten kart, og med 3000 meter vann over, sier Bergstad.

To måneders tokt

Helt fra forskningsprosjektet ble sjøsatt var formidling en viktig del av planene.

– For det første er det moro å formidle det vi driver med. Men vi er opptatt av at det vi finner frem til også blir brukt i forvaltningen av disse områdene, sier Bergstad. For å få til dette, må kunnskapen og forståelsen gjøres større – både blant politikere,

i forvaltningen og hos folk flest. bord på prosjektets hjemmeside.

Ryggraden i prosjektet har vært et tomåneders tokt med det norske forskningsskipet «G.O. Sars» 2004. Formidlingen har foregått på mange ulike måter:

■ Forskerne og studentene la mer eller mindre daglig ut rapporter om hva som foregikk om

■ Skoleklasser er blitt invitert til å følge forskernes arbeid, blant annet via nettsidene.

■ Det er blitt arbeidet aktivt med journalister.

■ Denne måneden åpner utstillingen «Deeper than light» i Paris, om livet på bunnen av havet.

Det har vært som å arbeide i Jotunheimen, helt uten kart, og med 3000 meter vann over

ODD AKSEL BERGSTAD, PRISVINNER

■ NRK var med om bord på «G.O. Sars» og laget filmen «Havlandet».

■ To bokprosjekter er sjøsatt.

Fisk på store dyp

Også kunstnere er blitt invitert med. Maleren Ørnulf Opdahl fikk innrede sitt eget atelier på forskningsskipet, og var med på toktet.

– Ekspedisjonene i gamle dager hadde alltid med egne illustratører, som i realiteten var kunstnere. Arbeidene deres brakte forskningen mye nærmere publikum, og var med på å skape interesse. Vi mener det har vært vellykket også denne gangen, sier Bergstad. Opdahls arbeider er en del av utstillingen i Paris.

Alle verdenshavene har vulkanske midtrygger, 60.000 kilometer til sammen. Snittdybden er 1000 meter, og det foregår fiske svært langt ned.

– Det fiskes på 600-1200 meters dyp, og fiskeriet kom før forskningen. For å få til en god forvaltning trengs mer kunnskap, sier forskeren, som i går fikk gratulasjoner fra blant andre kunnskapsminister Øystein Djupedal.

Arbeidet er ikke avsluttet med gårsdagens pris: Prosjektet skal pågå til 2008. 120 forskere og studenter fra 16 ulike land er med, og mange av forskningsresultatene begynner først nå å komme inn.

Planleggingen av det neste store prosjektet – og jakten på finansiering – er alt i gang: En studie av havdyp i Sør-Atlanteren, ledet fra Brasil.